

ντισμένου Σερρών, κείμενο του Ch. Keil—έθνομουσικολόγου καθηγητή στο Πανεπιστήμιο της Ν. Υόρκης, άρθρο που αναφέρεται στα νταούλια και τους ζουρνάδες στη Μακεδονία και περιγραφή φορεσιᾶς από τὰ χωριά Κοίμηση, Ὀρεινή καὶ Ξηρότοπο Σερρών τῆς Μακρ. Σιώνη καὶ τῆς Στέλλας Ἐλευθεριάδου, προέδρου τοῦ Λυκείου Ἑλληνίδων Σερρών.

Τό πολύτιμο συνοδευτικό φυλλάδιο, διανθισμένο μέ παλαιές καὶ σύγχρονες φωτογραφίες, κλείνει μέ τό πλούσιο μουσικοχορευτικό ρεπερτόριο τοῦ νομοῦ Σερρών καὶ τήν περιγραφή τῶν σκοπῶν καὶ τῶν χορῶν τοῦ cd (22 συνολικά), διάρκειας 70 περίπου λεπτῶν, ἀπό τόν Χρίστο Παπακώστα, τό δραστήριο καθηγητή τοῦ Μουσικοῦ Γυμνασίου Δράμας, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε καὶ ἡ ψυχὴ τῆς ὅλης αὐτῆς προσπάθειας καὶ εἶχε τήν ἐπιμέλεια τῆς ἔκδοσης.

Τό cd «Σῖρις» εἶναι μία δυναμική παρέμβαση στά πολιτιστικά δρώμενα τῆς Μακεδονίας καὶ πετυχαίνει ἀπόλυτα τό στόχο του πού εἶναι ἡ διάσωση τῆς μουσικῆς κληρονομιάς καὶ ἡ «παράδοση» τῆς παράδοσης στίς γενεές πού ἔρχονται.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ι. ΜΠΕΓΚΟΣ
Φιλολόγος

Γιώργου Κ. Ἀγγειοπλάστη, Πηγές καὶ μουσική βιβλιογραφία τῶν Σερρών (1828-1998).

Ἡ Μουσική εἶναι βασικό στοιχεῖο πολιτισμοῦ ἑνός τόπου. Οἱ Σέρρες ἔχουν παράδοση στή μουσική παιδεία. Χρειάζονται ὅμως καὶ οἱ ἄνθρωποι πού θά ἀναδεικνύουν τὰ πολιτιστικά στοιχεῖα μιᾶς περιοχῆς. Καὶ ἡ πόλη τῶν Σερρών διαθέτει στόν τομέα αὐτόν ἕναν ἀκάματο ἐρευνητή, τόν κ. Γ. Ἀγγειοπλάστη.

Καρπός μιᾶς ἐπίπονης ἰχνηλασίας 15 ἐτῶν σέ βιβλία, ἐφημερίδες καὶ περιοδικά εἶναι τό νέο βιβλίο τοῦ κ. Ἀγγειοπλάστη, πού ἐξέδωσε ἡ δημόσια κεντρική βιβλιοθήκη Σερρών στή σειρά τῶν ἐκδόσεών της γιά τήν πόλη καὶ τό Νομό Σερρών.

Στό βιβλίο πού ἐπιγράφεται «Πηγές καὶ Μουσική βιβλιογραφία τῶν Σερρών (1828-1998)», ὁ συγγραφέας καταγράφει τίς πηγές καὶ τή μουσική βιβλιογραφία τῆς πόλης ἀπό τό 1828 ὡς τό 1998. Ἔργο πραγματικά ἐπίπονο καὶ δυσχερές, ὅπου μοιραῖα ὑπάρχουν κάποιες παραλείψεις, ἀφοῦ δέν ὑπάρχουν ὀργανωμένα μουσικά ἀρχεῖα στήν πόλη.

Τό βιβλίο διαιρείται σέ δύο μέρη: στό α΄ μέρος παρουσιάζονται χρονολογικά οί πηγές, ή βιβλιογραφία καί οί σχετικές ειδήσεις πού συνοδεύουν τά κείμενα (συνολικά 212). Προηγούνται προσωπογραφίες μουσικῶν πού ἔδωσαν σημαντική ὠθηση στά μουσικά δρώμενα τῆς πόλης.

Τό β΄ μέρος ἀποτελεῖται ἀπό πίνακες διβλίων, χειρογράφων, μουσικῶν, μελωδῶν τραγουδιῶν, θουρίων, παραδοσιακῶν ὀργάνων, ἱεροψαλτῶν, ὠδείων, χορωδιῶν, κ.ἄ.

Ὁμολογῶ ὅτι γιά πρώτη φορά σέ τόσο λίγες σελίδες (78) εἶδα νά συγκεντρώνονται τόσα πολλά καί οὐσιαστικά ἀπό τόν πλούσιο μουσικό ἀμπελώνα τῶν Σερρῶν.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ι. ΜΠΕΓΚΟΣ

Φιλόλογος

Ν.Κ. Μουτσόπουλος, Τά τζάτζαλα. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2000, σχῆμα 8ο, σελ. 236.

Μία ἀκόμα σημαντική προσφορά στή μελέτη τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἀποτελεῖ ή παραπάνω ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ Ν.Κ. Μουτσοπούλου, τοῦ χαλκέντερου ἐρευνητοῦ καί καταξιωμένου πανεπιστημιακοῦ διδασκάλου, γιά τά «τζάτζαλα», δηλαδή, ὅπως ἐπεξηγεῖ ὁ ὑπότιτλος τῆς μελέτης, γιά «τό πανάρχαιο ἔθιμο τῆς ἀναρτήσεως ρακῶν σέ δέντρα, πλάι σέ ἀγιάσματα, γιά τήν ἴαση ἀσθενειῶν».

Πρόκειται γιά ἔθιμο μέ μεγάλη διάδοση, ἰδιαίτερα στόν βορειοελλαδικό καί νησιωτικό μας χῶρο, γνωστό καί στόν εὐρύτερο βαλκανικό, ἀλλά καί σέ πολλά ἄλλα μέρη. Γράφει χαρακτηριστικά ὁ Συγγραφεύς στόν πρόλόγο του:

«Συχνά σέ πηγές, κοντά σέ μοναστήρια, ἐξωκκλήσια ἢ καί σέ μοναχικές μέσσα σέ δάση χαράδρες, καί γενικά σέ τοπία ὑποβλητικά, κάποτε μέ ἐξέχουσα ὁμορφιά, βλέπουμε στούς γύρω θάμνους καί δέντρα κρεμασμένα, συνήθως σφιχτοδεμένα μέ κόμπους, ροῦχα, μαντῆλες, κορδέλες, ράκη, κλωστές καί ἄλλα προσωπικά ἀντικείμενα τοῦ ἀρρώστου, ἀλλά καί ἐπάνω στό ἔδαφος, σέ φράχτες, ἰδίως σέ ἀγκαθωτούς θάμνους ἢ σέ κιγκλιδώματα.

Πρόκειται γιά μιά πανάρχαιη πίστη τῶν ἀσθενῶν καί τῶν συγγενῶν τους, πού ἔρχονται στήν εἰδική τοποθεσία, κατά τήν ἡμέρα τῆς γιορτῆς τῆς μονῆς, τοῦ ἐξωκκλησίου ἢ καί ἄλλοτε, καί κρεμοῦν ὑφάσματα καί ἄλλα ἐνδύματα πού ἐφάπτονται στό πονεμένο μέρος τοῦ σώματος, μέ τή βαθιά πίστη ὅτι μετά τή νύψη στό «ἄγιονέρι» θά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τήν ἐπώδυνη ἢ μακροχρόνια ἀρρώστια.